

TLM_TORNIO_Kukkola_Koskite133_majoitusrakentaminen_21082026**Päätöksentekijä** Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta**Valmistelija** rakennustutkija Ylimartimo Teija**TORNIO, KOSKITIE 133, KUKKOLANKOSKEN MAJOITUSRAKENTAMINEN**

Tornion kaupunki / Meri-Lapin ympäristöpalvelut on pyytänyt Tornionlaakson museon lausuntoa lupahakemuksesta, joka koskee majoitusrakentamista Kukkolassa, osoitteessa Koskitie 133 sijaitsevaa osaa kiinteistöstä 851-433-14-72 Alanärä. Lausuntopyyntöön liitteenä museolle on toimitettu linkki Lupa-asiointipalveluun, josta lupahakemus liitteineen (mm. asemapiirros (Arkkit.- ja sis- tsto TILAIDEA, 7.7.2025) ja pääpiirustukset (Arkkit.- ja sis- tsto TILAIDEA, 7.7.2025), yleiskaavaote, pohjakartta, ote vesihuoltokartasta) ovat saatavilla. Myös luvan hakija on pyytänyt museolta lausuntoa asiasta 17.8.2026. Hakijan lausuntopyyntöön liitteenä oleva asemapiirros eroaa hieman lupahakemuksen liitteensä olevasta.

Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo vastaa toimialueensa rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntija- ja viranomaistehtävistä. Museo on lausunut samaa kiinteistöä ja rakennuspaikkaa koskevasta purkamislupa-asiasta 1.10.2025.

Suunniteltu matkailurakentaminen

Lupahakemuksen ja sen liitteiden mukaan hankkeessa on tarkoitus rakentaa 12 ympärivuotiseen matkailumajoitukseen soveltuvaa loma-asuntorakennusta. Jokaisessa rakennuksessa olisi kaksi erillistä loma-asuntohuoneistoa. Lisäksi on tarkoitus rakentaa Poromiehen Pirtti -niminen ohjelmapalvelurakennus, joka palvelee matkailutoimintaa ja sisältää ravintolan sekä tiloja ryhmätilaisuuksien järjestämiseen. Kyseisestä 60 k-m² ohjelmapalvelurakennuksesta tai sen yhteyteen rakennettavista muista rakennelmista ei ole esitetty pääpiirustuksia, vaikka kyseinen kerrosala on mukana haettavassa (760 k-m²) kerrosalassa. Lupahakemuksen mukaan suunnitellulle rakentamiselle on jo myönnetty poikkeamislupa, mutta sitä ei ole lausuntopyyntöön liitteenä.

Lupahakemuksen liitteiden mukaan 12 loma-asuntoa on tarkoitus rakentaa Koskitien varteen kahteen kuuden rakennuksen ryhmään, jotka muodostavat kaksi neljältä sivulta rajattua pihapiiriä. Molempien ”pihapiirien” keskelle on sijoitettu kaksi grillikatosta, jotka ovat asemapiirroksen perusteella kooltaan lähes puolet majoitusrakennusten koosta. Grillikatoksista ei ole esitetty pääpiirustuksia. Ohjelmapalvelurakennus sijoittuu asemapiirroksen mukaan majoitusrakennusten kaakkoispuolelle noin 100 metrin päähän Koskitiestä. Rakennuksen läheisyyteen on tarkoitus rakentaa noin hehtaarin kokoinen lauta- ja teräsverkkoaitaus poroille.

Tornionlaakson museon johtaja21.8.2026§ 112/2026

Pääpiirustusten mukaan majoitusrakennukset ovat kaikki kooltaan, 58,3 k-m² ja ulkonäöltään identtisiä. Kaikki rakennukset ovat suorakaiteen muotoisia, harjakattoisia ja puuverhoiltuja. Ikkunat ovat kuusiruutuiset ja peltikate mukailee saumapeltikatetta. Rakennukset 1-6 on suunniteltu maalattavan punamullan sävyiseksi ja rakennukset 7-12 keltamullan sävyisiksi valkoisin ikkunoin ja listoituksin. Pääpiirustusten mukaan rakennukset on mahdollista tehdä täystaloelementteinä, jolloin niiden koko, julkisivuverhous ja jotkut detaljit voivat muuttua.

Suunnittelutilanne ja rakennettu kulttuuriympäristö

Lupahakemuksen kohteena oleva rakennuspaikka sijaitsee Kukkolassa, Koskitien varressa, noin 400 metriä Kukkolan koskikentältä koilliseen. Alue sijoittuu kaavallisesti Länsi-Lapin maakuntakaavan (2015) ja Kukkolan rantaosayleiskaavan (2001) alueille.

Maakuntakaavassa Kukkolan alue sisältyy *Maa- ja metsätalousvaltaiseen alueeseen (M)*, *Matkailun vetovoima-alueeseen, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealueeseen* (mv 8414, Kukkolankoski-Matkakoski), *Maaseudun kehittämisen kohdealueeseen* (mk 8037, Liakka-Kainuunkylä) sekä *Kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta tärkeään alueeseen* (ma 6098, Tornionjokilaakso). Kukkola on osoitettu myös *Keskuskyläksi* (at 464). Maakuntakaavan ma-merkinnän kaavamääräyksen mukaan *Alueen suunnittelussa on turvattava merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen ja at-merkinnän mukaan Alueella tulee säilyttää ja kehittää monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä*. Kukkolan rantaosayleiskaavassa suunniteltu rakennuspaikka sijoittuu osittain pientalovaltaiselle asuntoalueelle (AP) ja osittain *Maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M)*. Suunnittelualuetta koskevat muun muassa seuraavat yleiskaavamääräykset *Rakennukset on rakennustavaltaan, materiaaleiltaan ja mittasuhteiltaan sopeutettava kulttuurimaisemaan. ja Rakennuspaikan maanpintaa ei saa muuttaa yli 1 m luonnonmukaisesta maanpinnasta*.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Lupa-asia kohdistuu tontille, jolla ei sijaitse tunnettuja muinaismuistolain (295/1963) mukaisia kiinteitä muinaisjäännöksiä, joilla olisi vaikutuksia hankkeeseen. Tornionjokivarren alueella on kuitenkin ollut pitkään asutusta ja maankäyttöä ja siksi maanmuokkauksessa saattaa maasta nousta esiin muinaisjäännöksiin viittaavia rakenteita tai esineitä. Tästä syystä museo haluaa muistuttaa, että Muinaismuistolain 14 §:n mukaisesti on huomioitava, että jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suorittaessa tavataan kiinteä muinaisjäännos, jota aikaisemmin ei ole tunnettu, on työ kohteen luona keskeytettävä välittömästi ja löydöstä on viipymättä tehtävä ilmoitus joko Museovirastolle tai alueellisen vastuumuseon arkeologille. Tarvittaessa on haettava MLL 11 § mukaisesti kajoamislupaa Museovirastolta. Niin ikään muinaismuistolain 16 §:n mukaisesti, jos alueelta löydetään muinaisesineeksi epäilty esine, tai sellaisen katkelma, on kaivuun paikalla lopetettava välittömästi ja otettava yhteys joko Museovirastoon tai alueellisen vastuumuseon (Tornionlaakson museo) arkeologiin.

Tornionlaakson museon johtaja

21.8.2026

§ 112/2026

Tornionlaakson museon kanta

Tornionlaakson museo toteaa, että pääpiirustusten mukaiset majoitusrakennukset noudattavat perinteistä rakentamistapaa muotokieleltään, mittasuhteiltaan, materiaaleiltaan sekä värykseltään ja sopeutunevat niiltä osin hyvin ympäristöönsä. Suunnitelman mukaiset rakennukset ovat sopusuhtaisia, mutta mikäli pääpiirustuksissa mainitusti rakennukset toteutetaankin taloelementteinä, on mahdollista, että elementtirakennukset ovat nyt esitettyjä kömpelömpiä julkisivuverhouksen tyyppin ja/tai detaljien muutoksen myötä. Esimerkiksi keveän peiterimalaudoituksen muuttaminen leveäksi lomalaudoitukseksi tai vaakalaudoitukseksi tai katemateriaalin muuttaminen esimerkiksi muotopeltikatteeksi muuttaisi museon näkemyksen mukaan rakennusten luonnetta huomattavasti, jolloin niiden sopeutuminen ympäristöönsä heikkenee.

Rakennusten sijoittamisen osalta esitetty pihapiirin muodostamistapa mukailee perinteistä rakentamistapaa. Rakennusten ollessa kaikki keskenään samanlaisia ja samankokoisia perinteiseen rakentamistapaan ja kylärakenteeseen olennaisesti kuuluva pihapiirin rakennusten keskinäinen hierarkia (päärakennus vs. talousrakennukset) ei kuitenkaan toteudu. Lisäksi kahden kookkaan grillikatoksen sijoittaminen rakennusryhmien keskelle poikkeaa niin ikään perinteisestä rakentamistavasta, jossa rakennukset rajaavat avointa pihapiiriä. Pihapiirien ilmettä voisi keventää jättämällä ainakin toinen grillikatoksista pois ja tekemällä siitä pienempi, jotta kyläkuvan kannalta tärkeä pihapiirin muodostamistapa ja hierarkia toteutuisi.

Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan rakennusten sijoittelua ja pihapiirin muodostamis-/rakentamistapaa olisi hyvä vielä kehittää sekä varmistaa suunniteltujen sopusuhtaisten rakennusten ilmeen (detaljit, materiaalit jne.) säilyminen toteutukseen asti. Asemapiirroksessa mukana olevasta ohjelmanpalvelurakennuksesta ei ole esitetty pääpiirustuksia, vaikka kyseinen rakennus selkeästi on mukana lupahakemuksessa ja haettavan rakennusoikeuden määrässä. Näin ollen hakemus on museon käsityksen mukaan puutteellinen, eikä museo ei voi ottaa kantaa siihen.

Lisäksi Tornionlaakson museo haluaa muistuttaa, että Kukkolan ja Tornionlaakson eteläisimmän osan jokivarren kulttuuriperintö, arvokas rakennettu kulttuuriympäristö, kyläkuva ja kulttuurimaisema perustuu perinteisiin elinkeinoihin kalastukseen, karjatalouteen ja maanviljelyyn sekä talonpoikaisrakentamiseen. Museon näkemyksen mukaan uusia elinkeinoja kehitettäessä tulisi nojautua paikalliseen perinteeseen ja huolehtia siitä, että alueelle vieraita perinteitä ja elementtejä, kuten nyt suunnitelmassa mukana oleva poroaitaus ei tuotaisi keskeiselle kyläalueelle.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut arkeologisen kulttuuriperinnön osalta arkeologi Hanna Puolakka.

Kallio-Seppä Titta
Tornionlaakson museon johtaja

Tornionlaakson museon johtaja

21.8.2026

§ 112/2026

Jakelu

Tornion kaupunki / Meri-Lapin ympäristöpalvelut
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lupa- ja valvontavirasto
Risto Kantola